

Književni listi: Še en pogled na golootoške čase – Zakaj se je Krakov skrbno naličil? – Votivi ali iskanje ljudske sreče – Beseda in dve pesmi o vojni

Izjava slovenske skupščine
ob sprejetju deklaracije

Pravica do samoodločbe Republike Slovenije ni bila nikoli sporna za nobeno jugoslovansko republiko ali organ SFRJ in je izredno poudarjena tudi v Ustavu SFRJ. Predmet spora je samo način uveljavitve te pravice. Potrditev tega stališča vidi skupščina Republike Slovenije tudi v ugotovitvi skupne deklaracije, da »le narodi Jugoslavije in zgolj oni sami lahko odločajo o svoji prihodnosti«.

Odločitev prebivalcev Republike Slovenije, sprejeta na plebiscitu 23. decembra 1990, je z velikom večino 88,5 odstotka vseh prebivalcev nesporno pokazala, da prebivalci Slovenije želijo živeti v samostojni in neodvisni državi.

Skupščina Republike Slovenije je s posebno resolucijo ponudila vsem republikam v Jugoslaviji začetek pogajanj o sporazumni razdružitvi in o načinu urejanja prihodnjih medsebojnih odnosov v kakršnikoli institucionalizirani obliki od možne konfederacije do gospodarske skupnosti. Ker na to ponudbo ni dobila odgovora, je morala v skladu z določili Zakona o plebiscitu in z izidom plebiscita 25. junija 1991 razglasiti svojo neodvisnost ter sprejeti ukrepe za uveljavitev neodvisnosti.

Zvezne oblasti se tudi po tem dejanju niso bile pripravljene pogajati o osamosvojitvi Slovenije, čeprav je Republika Slovenija 25. junija ponovila svoj predlog za pogajanja, temveč so proti Sloveniji nastopile z oboroženo silo. Glavni cilj operacij JLA so bili: spremeniti obstoječi režim na mejnih prehodih, ki je bil skladen tako z zakoni SFRJ kot z zakoni Republike Slovenije; uvesti zaporo meja Slovenije z drugimi državami ter odrezati Slovenijo od komunikacij s svetom, da bi ji potem JLA lahko vsilila svoje pogoje s povsem jasnim političnim namenom preprečiti osamosvojitve Republike Slovenije. JLA je doživela neuspeh in privola v prekinitev ognja, ni pa bila in še vedno ni pripravljena imenovati svojih predstavnikov v komisijo za nadzor nad spoštovanjem prekinitve ognja, temveč še kar grozi z novim množičnim napadom z uporabo vseh sredstev, ki jih ima, in na vse cilje, tudi civilne.

Ker želi preprečiti nadaljnje prelivanje krvi in še vedno vztraja pri ponujenem stališču, naj se vprašanja osamosvojitve Slovenije uredijo s pogajanjem in na demokratičen način, je Republika Slovenija sprejela usluge ministrske trojke Evropske skupnosti za devetdeset dni ustavila nadaljnjo implementacijo svojih ustavnih aktov o osamosvojitvi.

Skupščina Republike Slovenije izraža vse dolžno priznanje Evropski skupnosti za vlozene napore za miroljubno rešitev jugoslovanske krize in posebej pričakuje, da bo Evropska skupnost s svoje strani storila vse, kar je v njeni moči, da se prepreči nasilje JLA nad Slovenijo.

Prekinitev ognja in ustavitve vseh sovražnih dejavnosti oboroženih sil proti Republiki Sloveniji razume skupščina Republike Slovenije kot obveznost za vse strani in bo zato sleherni dopolnjevanje vojaških garnizij z dovajanjem novih enot in drugih delov Jugoslavije na ozemlju Slovenije štela za flagrantno kršitev prekinitve ognja in obveznosti, ki izhajajo iz brionske skupne deklaracije.

Skupščina Republike Slovenije pričakuje, da bo Evropska skupnost posebej pozorna zlasti do naslednjih odprtih vprašanj: – pospešena mobilizacija rezervnega sestava JLA, zlasti v republikah Srbiji;

– zagotavljanje varnosti starejšim in vojakom JLA, ki so v času vojne zapustili enote JLA;

– vrnitev vojakov JLA, ki so državljanji Republike Slovenije, brez kakršnihkoli sankcij na njihove domove in povračilo škode, ki je bila Republikam Sloveniji in njenim državljanom povzročena v času intervencije JLA.

Skupščina Republike Slovenije sprejema brionsko skupno deklaracijo brez pridržkov in pogojev ter s tem izraža popolno zaupanje v dobromernost Evropske skupnosti.

Skupščina Republike Slovenije
sprejela brionsko deklaracijo

S tem se je zavezala, da bo za tri mesece počakala s procesi osamosvajanja, v tem času pa naj bi v pogajanjih s federalnimi predstavniki razrešili odprta vprašanja in opredelili prihodnje medsebojne odnose

LJUBLJANA, 10. julija – S 189 glasovi za, 11 proti in 7 vzdržanimi so poslanci slovenske skupščine na današnji skupni seji zborov sprejeli deklaracijo, ki je bila pred tremi dnevi oblikovana na Brionih po sestanku med ministrsko trojko Evropske skupnosti, slovensko delegacijo in predstavniki zveznih oblasti. Z njo se je naša republika zavezala, da bo za tri mesece prenehala izvajati procese osamosvajanja, zato da bi v tem času v mirnih pogajanjih z drugo stranjo našli rešitve za odprta vprašanja in uredili bodoče odnose.

S sprejemom deklaracije in obema aneksoma se je Slovenija odločila, da bo v tem času vprašanja režima na mejah, carin, nadzora zračnega prometa, varnosti meja, prekinitve ognja in ujetnikov uredila tako, kot je terjala evropska stran. Ali bo bi jih strnili v skupno misel, da je pač treba sprejeti brionsko deklaracijo zaradi miru in ker enostavno druge možnosti nimamo.

V več kot desetih razpravah je izstopala le razprava poslancev Liberalne stranke Vitojmirja Grosa, ki je poudaril, da bo glasoval proti sprejemu deklaracije, saj gre za megljen papir, ki zavezuje le Slovenijo, ničesar pa ji ne daje. Sodil je, da v teh papirjih

● Milan Kučan: »Deklaracija seveda ni rešitev problema, še ni mir in še ni priznanje slovenske samostojnosti. Je pa zagotovilo, da bo mogoče po mirni poti priti do tega priznanja. Bi z vojno dobili kaj več? Na koncu sleherne vojne so zopet pogajanja. Samo mnogo življenj je žrtvovanih.«

beograjska stran tudi podprla brionsko deklaracijo, za zdaj se ni znano. Če po večrajšjem sestanku med parlamentarnimi strankami slovenske skupščine pa je bilo jasno, da pri nas z njo ni nihče posebej zadovoljen. Sama deklaracija namreč še ne pomeni rešitve problema, še ne pomeni ustavitve nasilja in še ne

● Janez Drnovšek: »Sprejetje brionske deklaracije je odločitev med vojno in mirom. Povezan je s priznavanjem slovenske države za njeno priznanje. Pomeni odgovor na to, ali bo iz priznavanja Slovenija ostala sama ali bo za njo stal ves svet.«

pomeni priznanja slovenske suverenosti. Daje pa možnosti za to. In Evropska skupnost je nedvoumno rekla: če neposredno vpleteni v jugoslovanski konflikt ne sprejmejo skupne deklaracije, po tem je poslanstvo evropskih držav končano.

Po uvodnih nagovorih Milana Kučana, Ljodeta Peterle in Janeza Drnovške so si bile razprave poslancev – ne glede na stranko – zelo podobne. Lahko

ni nobenega zagotovila, da bo jutri mir. Ali povedano drugače, glasoval bo proti njej, ker ne bo podpisal kapitulacije.

Po tem ko je svoje povedala približno polovica od 35 prijavljenih razpravljalcev, je predsednik slovenske vlade predlagal, naj bi glasoval o sami deklaraciji, saj so razprave pokazale, da med njimi ni večjih razhajanj. Pred glasovanjem jih je hotelo nekaj obrazložiti svoj glas. Med njimi je bil tudi poslanec jugoslovanske armade Milan Aksentijević.

● Lojze Peterle: »Ne glede na to, da je napad na Slovenijo samo še zastrupil odnose v Jugoslaviji in poslabšal razum dialog o ureditvi bodočih odnosov, je nujno začeti pogajanja. Naših predlogov glede ureditve skupnih vprašanj v Jugoslaviji, kot zvezi držav, nismo nikoli preklicali.«

MAJDA UKELIČ

Soočenje
z Evropo

Predsednik slovenske skupščine dr. France Bučar je o danes sprejeti brionski deklaraciji na tiskovni konferenci menil, da gre mogoče za prvo slovensko soočenje s trdo evropsko stvarnostjo. Po govoru v njej je Evropa Sloveniji diktirala. Bučar je ponovil, da je bila slovenska razdružitev res enostranski akt, vendar pa je bila Slovenija v to prisiljena, ker ni našla partnerja za pogovore. Izrazil je upanje, da bo 1. avgusta drugače. Sicer pa je predsednik parlamenta ponovno preložitve se je zveznega predsedstva, na kateri naj bi sprejeli brionsko deklaracijo, komentiral tudi kot možno taktično potezo. Predsedstvo SFRJ bi bilo presrečno, če Slovenija deklaracijo ne bi sprejela, saj bi na ta način v Evropi ohranilo sloves zvestega pogajalca, Slovenija pa ne, je še pribral dr. France Bučar.

M. L.

Skupna
deklaracija
o SFRJ

Sovjetski in ameriški zunanji ministri naj bi pripravila skupno deklaracijo

MOSKVA, 10. julija (AFP) – Sovjetski in ameriški zunanji ministri Aleksander Bessmertnih in James Baker naj bi v Washingtonu pripravila skupno deklaracijo o Jugoslaviji, poroča AFP in se pri tem sklicuje na sovjetsko agencijo Novosti. Ministra naj bi se pogovorila, »kakor skupaj pomagati Jugoslaviji, da bi se spet vrnila v mirno življenje«. Prva pobuda ZDA in SZ naj bi se izražala v skupni izjavi o Jugoslaviji. Tako Moskva kot Washington naj bi si želela, da ne bi prišlo do nasilnega spreminjanja jugoslovanskih meja, celo uveljavljanje pravice do samoodločbe bi utegnilo precej zavreti proces KVSE. Po vestih Novosti ne bo Sovjetska zveza v nobenem primeru poslala v Jugoslavijo oboroženih sil, niti v okviru mednarodnih čet. Sicer pa je znano, da Moskva zavoljo lastnih notranjih problemov nasprotuje internacionalizaciji jugoslovanske krize in je tudi proti uvrstitvi jugoslovanskega problema na dnevni red varnostnega sveta.

Le še pet do deset dni
do napada na Hrvaško?

Organizator Srbov na Hrvaškem naj bi bil pesnik B. Crnčević – Premik niške diverzantske divizije OD NAŠEGA DOPISNIKA

ZAGREB, 10. julija – Po najbolj črnih napovedih in v skladu s sedanjimi razmerami bo na Hrvaško v petih do desetih dneh izvedena brutalna vojaška agresija, vendar se bo republika lahko ubranila, je na današnji tiskovni konferenci v hrvaškem saboru poudaril republiški minister za informiranje Hrvoje Hitrec, ki je vojaške in četniške spopade s hrvaškimi silami v vzhodni Slavoniji uvrstil med zadnje priprave, da bi Miloševićeva Srbija z vojaško pomočjo prevladala pri reševanju jugoslovanske krize oziroma dokončnem spreminjanju Jugoslavije v Srboslavijo.

Minister Hitrec je navedel več primerov, ko skuša vojska z zvijačo prikrivati sodelovanje s srbskimi teroristi. Tako je najprej izsliedila vaščane Celije, namesto da bi jih zavarovala pred četniškim bombardiranjem in uničenjem te hrvaške vasi, ki so jo sinoči do tal požgali. Včeraj je po značenem mostu na zagrebško letališče prispela skupina 350 vojaških specialcev iz Niša, iz znane desantsko-diverzantske enote, kar potrjuje spoznanja hrvaškega obrambnega ministrstva, da vojska pripravlja množične napade na položaje hrvaške nacionalne garde in slovenske TO, na pomembnejše gospodarske objekte v obeh republikah, telekomunikacijske naprave in v podobno. V Zagrebu so tudi zaznali, da so stanovanja hadeze-

TEMA DNEVA
Odenki miru

Uganko, ali Slovenija živi v miru, premirju ali v prekinitvi ognja, bodo morali razvozlati politiki, diplomati in vojaški analitiki. S stališča ljudi, ki živijo v Gornji Radgoni, na Medvedjeku ali kjerkoli, od koder se je oglašalo orožje, pa je definicija miru presunljivo preprosta: mir je stanje, v katerem tankovske gosenice mirujejo, armbrusti pa molčijo. V Sloveniji torej vlada in hrkati strši tak mir. Njegovi obrisi so pričeli nastajati že med vojno na eni od stranic v Prekmurju: vojaški in teritorialci so družno kvartali, nadrejenim pa poročali, da povsem obvladujejo položaj. Čuden mir, ampak mir je le.

Takšen mir je s ratifikacijo brionske deklaracije enostransko in začasno razglasila republiška skupščina. Enostransko zato, ker ga vse sprte strani se niso potrdile. Zato, ker si nihče ne upa niti prerokovati, kaj bo takšnemu miru sledilo najpozneje čez tri mesece. Postaviti piko za stavek, da se vsaka vojna konča s pogajanjem, je lahko na teh zemljepisnih koordinatah zelo tvegano lektorsko opravilo.

Toda Slovenija in Jugoslavija sta v zadnjem letu tvegali že nekolikokrat. Tudi tveganje, ki so ga sprejeli poslanci s potrditvijo brionskih dokumentov, zagotovo ni zadnje. Vprašanje je seveda, ali se parlament zaveda vseh obveznosti, ki izhajajo iz ratifikacije brionske deklaracije. Predvsem to ni le poteza, ki bi zadovoljila Evropo in javnost. Je tudi obveznost tega telesa, da ne bo dopustilo izigravanja brionskih določil in da bo brzdalo dejanja, ki bi lahko ogrozila krhki mir. Nekaj takšnih nastopov je bilo tudi v skupščinski sejni dvorani. Nekateri poslanci so pač prehitro pozabili na še povedano jim resnico, da se za domovino v parlamentu ne umira.

MIRAN LESJAK

KONČNO ENA POLETNA

Karikatura: Franco Juri

DANES
V DELU● Ante Marković
pripravlja nov
šok

Zvezna vlada je zasnovala program devalvacije v naslednjih treh mesecih

● Vojska
preprečuje
žetev v Slavoniji

Incidenti na Hrvaškem se nevarno množijo

● Izredno stanje
v Bosanski
krajini

Mobilizirali so tudi enote teritorialne obrambe

stran 2

● Pogovor
z dr. Matjažem
Kmeclom

V propagandni greznicavi pravi izobraženci molčijo

stran 7

● Kam ubežati
v pasjih dneh?

Odpravite se v prelopo Snežno jamo na planini Raduhi

stran 8

● Nevarno
zbiranje
»spominkov«

Medvedjek se čisti, Krakovski gozd bodo spet pregledali, nekaterim pa so že odvzeli granate

stran 11

DOKUMENTI – Ministra Janša in Rupel ter predsednika Kučan in Peterle na seji slovenskega parlamenta (Foto: Igor Modic)

Športnikom ne
kaže zapirati
mednarodnega odra

Pogovor vodstva Športne zveze Slovenije s svetom vrhunskih športnikov

LJUBLJANA, 10. julija – Povsem legitimna je pravica slovenskih vrhunskih športnikov, da se zdaj, ko je dosežena prekinitev ognja in je bil sprejet brionski sporazum, ponovno vključijo v jugoslovanske športne reprezentance. To je ne nazadnje tudi edina možnost, da bi bila v nedolgo časi dolgem časovnem intervalu razdruževanja slovenskega od jugoslovanskega športa osmišljena njihova prizadevanja za doseganje vrhunskih športnih storitev.

V tem stališču je mogoče najbolj strnjeno strniti rezultate današnjega pogovora vodstva Športne zveze Slovenije s svetom slovenskih vrhunskih športnikov, ki so ob tej priložnosti nazorno pojasnili vodilnim slovenskim športnim funkcionarjem položaj, v katerem so se znašli po agresiji jugoslovanske armade na Slovenijo, ko so se v znamenje protesta skoraj brez izjeme odpovedali nastopom v dresih jugoslovanskih reprezentanc. Več na 10. strani.

O. G.

V petek
dve seji
predsedstva

Za danes napovedano sejo zveznega predsedstva so preložili in razširili

BEOGRAD, 10. julija (Tanjug) – Seja predsedstva SFRJ, ki je bila napovedana za danes, bo v petek, 12. julija, ob deveti uri. Člani predsedstva bodo na omenjeni seji razpravljali o izvajanju sklepov predsedstva z dne 4. julija o razmerah v Sloveniji ter o dogovoru z Evropsko skupnostjo.

Služba za informiranje predsedstva SFRJ je hkrati sporočila, da bo 12. julija ob 10. uri sklicana še razširjena seja predsedstva SFRJ. Pričakovati je, da bodo proučili delovanje ustavnega sistema v času moratorija, bistvena vprašanja prihodnjih odnosov predlog program kontinuiranega dela pri odpravljanju ustavne in politične krize v Jugoslaviji.

Vojska še naprej krši
dogovore in konvencije

Lojze Peterle je o tem pisno obvestil Anteja Markovića – Opozorila o zlorabah znaka RK

LJUBLJANA, 10. julija – Vse več je dokazov in konkretnih podatkov, da armada krši nekatere dogovore in mednarodne konvencije. V zvezi s tem je predsednik slovenske vlade Lojze Peterle pisno obvestil tudi predsednika ZIS Anteja Markovića. Peterle v pismu opozarja, da je Slovenija v zvezi z vojnimi ujetniki tesno sodelovala s predstavniki republiškega in Mednarodnega Rdečega križa. Po drugi strani pa armada niti z Mednarodnim Rdečim križem ne sodeluje, saj mu ne izroča seznamov oseb, pridržanih v zvezi s sovražnostmi, in tudi drugače z njimi ne sodeluje. Peterle opozarja, da lahko nespoštovanje brionskega dogovora od strani Jugoslavije oziroma njene armade resno ogrozi ta proces.

Mirko Jelenič, sekretar predsedstva slovenskega Rdečega križa, pa opozarja na vse pogostejše kršitve ženevskih konvencij in opozarja, da zaradi zlorab oziroma neupravičenih uporab znaka Rdečega križa na helikopterih JA prihaja do vse večjega števila protestov, pa tudi nerazpoloženja in nezaupanja v znak te humanitarne organizacije. Uporaba helikopterja z oznako RK, s katerim so v garnizijo Slovenska Bistrica pripeljali civilne osebe in vojaške, pomeni najhujšo zlorabo znaka in grobo kršitev konvencij, opozarja Jelenič. Poudarja tudi, da se vsi slovenski državni organi ravnajo v duhu ženevskih konvencij, nasprot-

VINKO VASLE

Zaščitne maske
končno pripeljali
v Ljubljano

Zapletlo se je zaradi odločitve Avstrije o prepovedi izvoza orožja v SFRJ

LJUBLJANA, 10. julija – Čeprav bi morali občinski štabi civilne zaštite danes zjutraj dobiti naročene zaščitne maske in bi jih morali že prodajati v trgovinah Gasliške opreme, se je vse skupaj malce zapletlo pri uvozu. Tovornjaki z maskami so namreč obšli na oni strani prehoda na Ljubelj, do zapleta pa je prišlo zaradi odločitve avstrijske vlade, ki je včeraj prepovedala izvoz tako civilnega kot vojaškega orožja v Jugoslavijo.

Kot je povedal načelnik republiškega štaba CZ Slavko Rajh, so na pomoč priskočili njihovi koroski kolegi, ki so odgovorne v Avstriji končno prepričali, da ne gre za nobeno orožje ali vojaško opremo, tako da so prvi tovornjaki z maskami danes popoldne pripeljali do Ljubljane. (Več na 11. strani). (U. Š., foto: Marjan Zaplatil)

Vse zvezde sveta

BRALENE USPEŠNICE
IZ SVETA
SHOW BUSINESSA

– posebna izdaja ANTENE

– V VAŠEM KIOSKU!